

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«РУБІНОВСЬКІ ЧИТАННЯ»**

15 травня 2020 року

УМАНЬ - 2020

АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНІ УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ

Е.Д. КУРБАНЛИ, бакалавр,

Т.К. КОСТЮКЄВИЧ, кандидат географічних наук

Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Волинське Полісся – ця природна область знаходиться між річками Західний Буг на заході і Случ на сході. До складу Волинського Полісся входить більша частина Волинської та північно-західній частині Рівненської області. Клімат виступає одним з основних факторів перезволоження території Волинського Полісся України.

Середня річна кількість опадів за багаторічний період спостережень становить від 600 до 700 мм. Основна маса опадів випадає в теплий період року (квітень-жовтень) – до 425–475 мм з чітко виявленим максимумом в липні (80–95 мм). Нарешті, ще одна особливість кліматичних умов регіону пов'язана з частою повторюваністю опадів: протягом року тут зазвичай спостерігається 170–180 днів з опадами, шар яких перевищує 0,1 мм, а середня тривалість періодів без опадів становить на півночі 3 дні, а на півдні – 4 дні.

Складні природні умови території і, в першу чергу, різноманітність при поверхневих геологічних утворень «материнських порід» зумовили строкатість і розмаїття ґрунтового покриву.

В роботі розглядаються агрометеорологічні умови вирощування кукурудзи на території Волинського Полісся на прикладі станції Сарни, що знаходиться в північно-західній частині Рівненської області.

Сьогодні кукурудза є основним джерелом сировини для заводів з виробництва біогазу в Європі. Це обумовлено її високою врожайністю і відсутністю проблем у вирощуванні. Однак, для забезпечення необхідною кількістю біомаси, її виробництво має досягти високих показників ефективності. За розмірами посівної площі вона посідає друге місце в Україні після озимої пшениці та ранніх ярих культур і відіграє значну роль у зерновому балансі країни.

Виробництво кукурудзи на зерно сконцентровано в теплих регіонах. Однак завдяки селекції ранньостиглих гібридів її більше стали висівати і на Поліссі. За масштабами поширення, універсальністю використання та енергетичної поживності кукурудза належить до найважливіших продовольчих, кормових і технічних культур. Кукурудзу в Україні вирощують у всіх областях. Станом на 2019 рік лідерами за обсягом виробництва кукурудзи в Україні є Полтавська, Чернігівська, Вінницька, Сумська та Черкаська області. Врожайність кукурудзи в районі станції Сарни в середньому за останні роки становила 70–75 ц/га.

Кукурудза – порівняно теплолюбна культура. Насіння починає проростати при температурі 10°C, але для появи сходів необхідна більш висока температура. В районі станції Сарни кукурудзу починають сіяти в середньому в першій половині травня (11 травня). Сходи з'являються через 10–12 днів.

Однак, в залежності від складних метеорологічних умов, тривалість періоду, а також дати появи сходів можуть істотно змінюватися.

Забезпеченість теплом міжфазного періоду характеризується сумою активних температур. При підрахунку суми ефективних температур за біологічний мінімум прийнято 10°C. В середньому сума активних температур за період сівба – сходи становить 190°C. Середня температура повітря за період – 14,6°C.

Опади характеризуються великою мінливістю за роками, в середньому за період сівба – сходи це значення становить 26 мм. Запаси продуктивної вологи в метровому шарі ґрунту на дату сівби становлять 175 мм.

Викидання волоті спостерігається наприкінці червня (23 червня). Тривалість періоду сходи – викидання волоті в середньому становить 61 день. Сума активних температур за цей період становить 1078°C. Середня температура повітря за період – 17,7°C, сума опадів – 180 мм.

Дата молочної стиглості у кукурудзи спостерігається наприкінці серпня (24 серпня). Тривалість періоду викидання волоті – молочна стиглість в середньому становить 32 дні. Сума активних температур за цей період становить 601°C. Середня температура повітря за період – 18,8°C, сума опадів – 74 мм.

В середньому дата воскової стиглості припадає на початок серпня (10 серпня). Тривалість періоду молочна – воскова стиглість в середньому становить 17 днів. Сума активних температур за цей період становить 262°C. Середня температура повітря за період – 15,4°C, сума опадів – 39 мм.

В цілому за період вегетації кукурудзи в районі станції Сарни середня температура повітря становить 16,6°C, сума активних температур становить 1811°C. Тривалість періоду – 123 днів, сума опадів – 319 мм.

Таким чином, вважаючи, що найбільш висока врожайність культури досягається за умов максимально більш повного використання рослиною кліматичних ресурсів території вирощування, можна зробити висновок, що отримувати високі та стали врожаї кукурудзи в умовах Волинського Полісся можливо за умов дотримання відповідних агротехнічних заходів, особливо щодо питань з меліорації та вибору сортів.